

Motion till riksdagen 2010/11:So594

av Börje Vestlund (S)

Krafttag mot hemlöshet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krafttag mot hemlöshet.

Motivering

Hemlöshet är ett tragiskt misslyckande för samhället och en personlig tragedi för den enskilde. Det är aldrig acceptabelt att det finns människor i vårt samhälle som inte har någonstans att sova om natten, en plats att kalla sitt hem.

Hemlöshet är både en socialpolitisk och en bostadspolitisk fråga. En hög bostadsproduktion leder förvisso inte automatiskt till att man löser problemen eftersom nya bostäder tenderar att vara dyra. Men nytillskott av bostäder är nödvändigt för att skapa flyttningsrörelser som i slutänden friställer äldre lägenheter för hushåll som står utanför bostadsmarknaden.

Enligt de metoder som tillämpas idag för att avhjälpa hemlöshet försöker socialtjänsten hyra lägenheter i första hand som socialtjänsten hyr ut i andra hand åt hemlösa. På så vis har en sekundär bostadsmarknad uppstått. Bristen på billiga hyresbostäder är ett problem som även drabbar socialtjänsten som ibland tvingas hyra av både mer och mindre seriösa aktörer, vilket vi sett i granskande tv-reportage.

De tillfälliga andrahandskontrakten ledar sällan till ett förstahandskontrakt för den hemlöse. Istället blir de tillfälliga lösningarna permanentade.

Hemlösa personer har ofta fler problem än just avsaknaden av bostad, till exempel missbruk eller andra sociala problem, ofta i kombination. En fungerande missbruksvård och en bättre psykiatri är därför av största vikt för att förebygga utslagning och hemlöshet. Men det är viktigt att komma ihåg att hemlöshet framförallt beror på en brist i samhällets bostadsförsörjningssystem och inte en personlig egenskap hos den hemlöse. Livet utan egen bostad inne-

Fel! Okänt namn på

bär en ambulerande tillvaro som snabbt leder till ett befäst utanförskap utan hållpunkter i vardagen.

Den politik som bedrivits under senare år har inneburit att även antalet personer som inte har missbruksproblem eller andra sociala problem har ökat i gruppen hemlösa, oftast beroende på att de helt enkelt blivit fattiga. Genom den bostadspolitik som förs idag hamnar dessa personer lätt i en ond spiral som gör att hemlösheten permanentas. Att söka arbete utan att kunna uppge en hemadress eller ett telefonnummer är till exempel mycket svårt.

Statistik från tillämpande av "housing first" ("bostad först") visar på mycket goda resultat. Enligt "bostad först"-modellen betraktas hemlösheten som ett eget problem som ska avhjälpas enskilt oavsett annan problematik som drogberoende etcetera. Modellen går ut på att den hemlöse snabbt erbjuds ett förstahandskontrakt. Eventuella andra åtgärder som drogrehabilitering eller dylikt erbjuds därtill men ska inte utgöra villkor för att få en bostad.

Där metoden prövats har det visat sig att lösandet av bostadsproblematiken har genererat flera positiva effekter även när det gäller eventuella andra problem med missbruk, ohälsa och kriminalitet hos personerna.

Tyvärr har hemlösheten ökat de senaste åren, inte minst i våra storstäder. Enligt mätningar återfinns hemlösa i 85 % av Sveriges kommuner. Det är en minst sagt deprimerande siffra. Regeringen lämnade i februari 2007 ett förslag med en strategi för att utmana hemlösheten. Den bestod av fyra olika mål:

- ? Alla ska vara garanterade tak över huvudet och erbjudas fortsatta samordnade insatser utifrån individuella behov.
- ? Antalet kvinnor respektive män som är intagna eller inskrivna på en kriminalvårdsanstalt eller behandlingsenhet, har stödboende eller vistas på hem för vård och boende (HVB) och inte har en ordnad bostad inför utskrivningen ska minska.
- ? Inträde på den ordinarie bostadsmarknaden ska underlättas för kvinnor respektive män som befinner sig i boendetrappor, träningslägenheter och andra former av boenden som tillhandahålls av socialtjänsten eller andra aktörer.
- ? Antalet vräkningar ska minska och inga barn ska vräkas.

Ambitionen i strategin var lovvärd och den kunde ha blivit ett kraftfullt verktyg i kampen mot hemlösheten om regeringen samtidigt anvisat pengar till kommuner och landsting. Detta gjorde man inte. Istället anslogs drygt 47 miljoner kronor som man kunde ansöka om som projektstöd för olika projekt i kommuner, landsting och frivilligorganisationer. I huvudsak har dessa medel använts till redan befintliga projekt. Följaktligen har inte heller antalet hemlösa minskat, utan tvärtom har antalet ökat något. Det är särskilt allvarligt att barn fortfarande vräks trots att regeringen uttryckt att barn inte ska vräkas. Därtill är "tak-över-huvudet"-garantin inte tillräcklig, och "bostad först" skulle vara mer effektivt i arbetet med att finna permanenta bostäder som de hemlösa fortsätter att bo i.

Det är alltså dags att på allvar vidta åtgärder för att ingen i Sverige ska behöva vara hemlös.

Fel! Okänt namn på

Vi socialdemokrater anser att endast en nollvision mot hemlöshet är gott nog – ”Nollvision hemlöshet”. Medel borde anslås till att på allvar pröva och utvärdera ”bostad först”-modellen i någon eller flera av Sveriges kommuner. I till exempel Värmdö har man stora kunskaper om metoden och därmed förutsättningar för att testa resultatet av att tillämpa den.

I ”Nollvision hemlöshet” bör också andra proaktiva åtgärder ingå såsom skuldsanering, psykvård, hälsovård, rehabilitering, sysselsättning (inte minst ungdomsarbetslösheten måste avhjälpas), minskad segregering och andra satsningar som hindrar att människor knuffas ut i utanförskap.

För att ”Nollvision hemlöshet” ska kunna genomföras måste fler hyresrätter byggas som även personer som lever under knappa ekonomiska förhållanden har råd att hyra.

”Nollvision hemlöshet” ska innebära att orsakerna till varje fall av hemlöshet kartläggs och dokumenteras så att åtgärder kan vidtas för att säkerställa att man inte låter samma problematik upprepas. För varje incident och situation som föregått hemlöshet och kan antas utgöra en orsak till den ska en åtgärdsplan upprättas.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydliga visioner och konkreta åtgärder mot hemlösheten.

Stockholm den 27 oktober 2010

Börje Vestlund (S)